

Andrija Dabrović, Split

Sunce je zlatnim sjajem milovalo vodenu površinu, a vjetar je nabirao sitne čipke, koje su u sjaju poigravale. Ta igra sitnih talasa prikovala je njegov pogled, i on je udišući svjež miris mora netremice gledao jedan malo veći talas, koji kao da je žurio da dostigne drugi manji talas koji je stalno odmicao. I njemu se činilo da će onaj veći talas sigurno dostići onaj manji i zagrlit ga svojom bijelom pjrenom, ali na jednom on izgubi iz vida talas koji je pratio i uzalud se trudio da ga opet pronađe. Nije ga više bilo, kao da se izmiješao sa stotinu drugih ili kao da ga je prosto nestalo. Čudna je to igra, pomisli, još uvijek rasipljući pogled po razigranoj, svjetlucavoj površini na kojoj sad u jednom trenutku spazi kako na vrhovima talasa titra sjenka, poput muhe pred ogledalom. I on pogleda gore, k nebu. Između mora i neba vidje čista, bijela krilca nategnuta kao jedra i čvrsto prilijepljene male žute nožice uz duguljasto tijelo, a zatim uz prodoran krik galeb opiše u zraku blagi luk i ponovo se izvi u plavetnilo neba.

Taj prodoran krik galeba bio mu je odvratn i on je u sebi osjećao neku tugu, koju je izazvala ta mala, bijela ptica, koja je još uvijek nadlijetala nad morem. On je s krme broda neko vrijeme pratio tu usamljenu pticu, koja se bila izdvojila od svog ptičjeg jata, ali zašto se baš tako osamila ta ptica, pomislio je nasmiješivši se sam sebi. Baš sam čudan, rekao je u sebi. Tko može uopšte znati čud ptice? I opet se nasmijao, ali ne toliko neprimjetno, jer je čuo kako iza njegovih, od sunca opaljenih leđa, netko dobaci:

— Sam sobom priča... Priča nešto slatko... Sigurno mu pada na pamet ona plavokosa... Možda osjeća miris njenih nabreklih grudi i dodir malih, vlažnih usana. Ah, Matko... Sanjari Matko, sanjari... Smijti se samo. To je zdravo za želudac, zar ne Matko?!

— Šta ćeš — okrenuvši se, zbnjeno i blago reče Matko, zagledajući zdrave, bijele Ivičine zube i veselo nasmijane oči.

— Jesam li pogodio, namignu Ivica.
— Što?
— To što sam rekao. Zašto se ustvari sam sobom smiješ?

— Tebi kako si zgodan! Eto, baš zato!
— Aaa, znam ja... djevojačka duša vrzma po tvojim mislima. I ne ćeš da priznaš, a?

— Ali, zašto ti toliko pisama svaki dan šalješ, je li?
— Ja ju volim. Što imam tu da krijem od tebe i od svog srca, koje toplo za nju kuca. Ona je dobro skrta u jednom njegovom dijelu i daje mu neku čudnu snagu. Evo, vidi kako mi piše. To je čista poezija koju može da iskaže samo prava, pravcata ljubav. I Ivica lagano izvuče tanki list hartije iz kojeg se prosu svjež miris i zagolica nozdrve, a onda sa osjećajem sentimentalnosti poče?

»Ivica dušo sva srećo moja
ja sam cijela, cijela tvoja.
Ti si sad mornar na brodu
i gaziš srce, duboku vodu
Budi mi hrabar i mornar pravi
k'o svježije cvjeće naše ljubavi...«

I Ivica zatrepta očima od silne radosti koja se u njemu bila rasula. Ta radost razli primjetno crvenilo po njegovom licu i uz duboki uzdah, on stisnu usnice kao da su pune nekog slatkog soka, a onda reče:

— Eto Matko, družo, možeš pomisliti što ovo znači, što znači kad žena koja te voli tako nježno srce otvara. Prosto osjećam kako moje srce ludo kuca. Znaš, jučer sam sâm veslao dvije milje i ama nijesam osjećao umor, kažem ti. Letio sam, čini mi se na krilima poezije, a srce je moje kovalo nove stihove njoj, jedinoj, najdražoj mojoj Bran-kici... .

U tom zanosu Ivica nije čuo znak pištaljke za zbor, a Matko nije čuo ni ono što Ivica govori, a ni znak za zbor, bio se daleko zanio mislima, a oči su mu kao re-flektori šarale pučinom. Gledao je galeba.

- Šta, vi ne čujete — povika dežurni.
- Razumem, družo vodniče, otrsito reče Ivica.
- Brže, trk!

I oba su se na čas našli u stroju, a nakon jednog kratkog saopštenja nastavljen je odmor na brodu, koji je stajao ukotvijen među šarolikim Paklenim otocima. Matko je dotrčao na isto mjesto, na brodu, uz ogradu, samo sad Ivica nije bio s njim, bio je pomalo srdit na njega, jer je primjetio da Matko ni najmanje nije bio zainteresiran za njegove ljubavne stihove, već kao da se do ušiju zaljubio u neku nevidljivu morskú sirenu, zurio je negdje na pučinu. To ga je pomalo ljutilo, pa je ostao da sam svojoj Brankici, toj ljupkoj seljanki, napiše pisamce s nekim novim, kao srce toplim stihovima. I čim je našarao prva slova stiha, osjetio je da to nije ni približno ono što on ustvari osjeća. Taj stih bio mu je hladan i odvratán, gadljiv. Oh, kako moje srce osjeća, Brankice, samo da znaš, a ne umije da progovori ništa, ama baš ništa. Pih! Srdito odgurnu parče papira ispred sebe i u taj čas mu se učini kao da nečiji tuđi prsti stiskaju tupu olovku i prosto je dave kao da je olovka nešto skrivila.

I on je srdito zgrizne zubima. Od toga mu se smučí i obli ga hladan znoj. Nešto nerazumljivo progunda i trezveno pomisli da bi bilo najbolje da odmah ode k Matku, njegovom dobrom drugu (dobrom, zašto), ali i svi mornari na brodu su njegovi dobri, iskreni drugovi. Jesu šipak! Sukobi se nova misao u njemu kad shvati da je baš Matko onaj kome može povjeriti suptilan osjećaj svoga srca, jer Matko mu je nekoliko puta pomogao da nakiti stihove, pa kad bi mu ih pročitao on bi tako radosno dahnuo i molio ga da ih opet, ponovo pročita. Nitko od njegovih drugova ne umije da sklepa tako stihove kao on, Matko. Eto, zato je Matko dobar, najbolji drug, a ne kao Vladeta koji je uzalud istupio pola olovke i s špicastim nosom duvao u papir čitav sat pa ni — »ba« — nije napisao, a kamo li stih. Ne može svak stihove pisati, jer to je nešto ipak ... zaključio je Ivica i iz razmišljanja se prenuo. Zakačio kapu sa zlatnim slovima poviše čela i poskočio put krme broda da pronade Matka i da ga zamoli. Još iz daljine ugledo je ozbiljan profil lica i plave trake vrpce kako se, zahvaćene blagim dahom vjetrova poigravaju. To je Matko! Sigurno je to on, i bilo mi je malo čudno zašto tu, uz ogradu broda, kao prikovan stoji i bulji. Što mu je danas, pomisli.

— Hej, Matko — veselo reče, očekujući da će se sad susresti s veselim, nasmijsanim očima, kao ono uvijek ranije.

— Šta je nova — iznenađeno ga zaškaklje basina. I on vidje krupne, dobroćudne oči ložača Jozе.

— Sad... sad počnimo stihove nove poezije...

— Ma... gdje je Matko, nestrpljivo upita Ivica.

— Treba ti?

— Oh, još pitaš!

— Eno ga! Za Jozinim kažiprstom naglo odluta Ivičin pogled, koji ga uhvati podalje od broda u moru, među srebrenastim sjajem sitnih talasa. Nad Matkovom glavom, koja je iole provirivala iz vode, jedan je galeb nemirno i u krikú, izvijao lukove po zraku. To je sad malo začudilo Ivicu pa zainteresirano upita:

— Što radi Matko?

— Kupa se... vidiš!

— Kupa se?!

— E, sada je odmor i kupanje za mornare... po volji, a što ti kao da ne znaš, je li? Gdje su ti misli, a? Kao u šali reče Jozá sa dozom prekora, prenoseći pogled s Matkove glave, koju su zapljuskivali sitni talasi, pa preko Paklenih otoka, i tamo negdje daleko do onog ruba gdje se u pravoj liniji dodiruje nebo i more. A u Ivici se palile i gasile neke nejasne misli koje su vezle stihove nenapisane pjesme. I činilo mu se kao da će bez susreta s Matkom sve iskre, one koje još u njemu ritmom struje, splasnuti, jer to su sada neki posebni trenutci za iskazi-

vanje finih, ljubavnih riječi koje ne mogu da navru u svako vrijeme, pomislio je i zapitao Jozá:

— Hoće li se Matko uskoro vratiti?

— Ma, šta ja znam!

— Nije ti ništa rekao?

— Šta će mi reći, slike ti?

— Htio bih da ga zovem.

— Da ga zoveš? A ne vidiš!

— Šta?

— Pramčani livo šezdeset — Galeb!.. Brzi plotuni... ha... ha... ha...

— Ti se cerečiš, a meni nije do toga, znaš — ozbiljno reče Ivica.

— Ha... ha... ha..., tresući se pucao je Jozе. Eno ga, hvata galeba. Mornari i galeb!

Ivica ga nije više htio slušati, nego je preko glave svlačio šarenu, mornarsku majicu i osjećao vlastiti vonj znoja. Baš ovo kupanje kao da je naručeno, pomislio je. Eto, vidiš, ništa kod nas mornara nema suvišnog, iako to pokatkad izgleda. Šta ima ljepše od ove bistre vode? Kristalno čistog mora, koje miluje i golica tijelo. To je život, zaključio je i bučno se glavačke u vodu. Nozdrvama je šmrknuo poput delfina, a onda je snažno zaplivaó. Osjećao je kako ga morska voda golica svukud po tijelu, poput meke ženske ruke i činilo mu se da je to more upravo zato i stvoreno da u njemu ljudi uživaju mnoge časove svoga života. Dobre je i loše čudi more — zakon života je takav — pomislio je i želio da više ne misli o moru, već na stihove koje je u mislima nosio sa sobom, ali osjećaj mora to mu nije dozvoljavao. I zato je opet mislio na more, osjećajući njegov svjež miris i slan okus na sluzokoži usnica.

Odmicao je od broda. Brzo je odmicao, sukobljavajući se usput sa sitnim talasima, koji su se ispred njegova lica pretvarali u šum i laku bijelu pjenu. Pogledom je lutao po golom moru i želio da njime uhvati Matka, ali Matko je bio podalje od njega na nekih pedesetak metara. I zato je Ivica rukama uz glavu ubrzano razgrtao more, žureći da stigne svoga druga. Matko bi zaplivaó pa stao i tako naizmjenično, ali ipak primicao se malom otočiću, sa oštrom, rijetkom travom, koju je tresao dah vjetrova s mora.

Hoće li ga stići, pomislio bi Ivica i još jače zaplivaó. Kad se primakao Matku, gotovo na nekoliko metara, bio je siguran da će oba skupa zaplivatí i za tili čas stići na malom otočiću, a taj je otok baš kao stvoren za poeziju srca. Tu će srce dobiti čudne asocijacije, zato je bio sretan pri toj pomisli, i ushićeno doviknuo Matku.

— Ehej... glas je popratio pokretom ruke, niz koju su se cijedile sitne slane prozirne kapljice.

— Ooo... odazvao se Matko i dao neki znak rukom, u pravcu bijele ptice, koja je još uvijek kružila nad njim.

U prvi mah Ivica nije znao, nije mogao shvatiti, šta to znači, ali kada se još bliže, plivajući, primakao, vidio je na momente kako u moru, među blagim talasima, poigrava mali predmet. Čas bi predmet izvirió na vrh talasa, a zatim bi opet spluznuo u dolini vala. Nije znao šta je to ustvari, a nije mogao ni pretpostavljati, jer je još uvijek bio podaleko, ali jednog galeba je jasno vidio kako jedri nad Matkovom glavom. No, galeb, pa šta? Valjda je galeb nešto izgubio, smiješno!? Šta bi to moglo biti ustvari? Možda je Matku nešto ispalo dok je stojao uz ogradu broda, to je najvjerovatnije, pomislio je.

Ali bio je iznenađen kada je na vrhu jednog vala, pred očima, sad jasno vidio mladog galeba.

— Uhvati... umoran sam, poviče Matko.

I Ivica snažno zapliva, ali jedan oveći val udalji galeba od dohvata njegovih prstiju, i prinese ga Matku, koji brzo pruži ruku i dohvati onesviješćenu malu pticu, čije je otkucaje srca osjećao pod svojim, mokrim, drhtavim prstima.

— Eh — otegnu radostno i kao da ga tog trenutka zapljusnu čudno raspoloženje.

Dva mornara i mali, mladi galeb brzo su se primicali siromašnom Paklenom otočiću, a onaj bijeli galeb u letu obilazio je oko otočića. Njegov jeziv krik nije se više čuo, kao da se i on nečemu radovao. Kad se zadihanost koju je more u tijelu izazvalo stižala u grudima mornara, Matko je s osjećajem pričao Ivici o tome koliko je bio zabrinut za sudbinu mladog galeba.

— Čudna je ljubav, reče Ivica, milujući toplinom oka svoga prijatelja, mladog galeba, koji je slabo obučen u peraje, drhtao na dlanu Matkove ruke.

— Htio je da leti, reče Matko, gledajući galeba.

— Jel' muško — odsutno pripita Ivica.

— Uvijek li si neozbiljan, vraže!

— Ne, zbilja... pitam te.. kako se razlike poznaju?

— Eh, pa tko to zna?!... Pogledaj?!

— Bogme, nema ništa..... Ha... ha... ha.. Možda je i mlada golubica, ali svejedno... Mornari, za oba pola kažu: Galeb? Zašto?

— Svi su galebovi podjednako vjerni pratioci mornara i brodova... I po olujnom vremenu, čak. Hrabri su!

— Znači, priroda je skrila ono izrazito, obilježje polova. I tako se to ne zna.

— Valjda se ipak zna. To oni u rodu znaju — reče Matko, pa šta mi o tome da sada filozofiramo, ali jedno je izvjesno: u ljubavi nema kompromisa. Priroda je s toplinom osjećaja nagradila na ovaj ili onaj način sav život.